

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Миколаївської обласної військової адміністрації
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

МАТЕРІАЛИ

Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Навчально-науковий
гуманітарний інститут

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

м. Миколаїв
4 квітня 2025

54025, м. Миколаїв, пр. Героїв України 9,
тел.: +38(0512)42-47-33

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

А 38

Науковий редактор: Людмила Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент

Редакційна колегія: Ірина Ворчакова, кандидат політичних наук, доцент;

Оксана Гінкевич, кандидат педагогічних наук, доцент;

Людмила Мухіна, кандидат психологічних наук, доцент;

Оксана Патлайчук, кандидат філософських наук, доцент;

Михайло Федоренко, кандидат історичних наук, доцент;

Ірина Шаповалова, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено Вченою радою НУК

Протокол №4 від 25.04.2025

А 38

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. 4 квітня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 721 с.

У матеріалах конференції подається комплексний аналіз актуальних проблем соціально-гуманітарних наук. Зокрема розглядаються психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, осмислюються трансформації та перспективи сучасного соціального і політичного процесу; визначається специфіка дискурсу історії та розвитку регіональних медіа.

Матеріали конференції стануть у пригоді дослідникам соціально-гуманітарних наук, магістрантам, студентам.

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Шановні колеги, студенти!

Від імені оргкомітету та кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Національного університету імені адмірала Макарова дозвольте висловити щирю вдячність співробітникам, викладачам та здобувачам освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, Національному університету «Одеська політехніка» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, Чорноморського національного університету ім. Петра Могили, Херсонського державного університету, Наукового ліцею №3 Полтавської міської ради за активну та постійну участь у проведенні VIII всеукраїнської студентської Науково-практичної конференції: «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики».

Бажаємо Вам натхнення, внутрішньої стійкості та сили, творчої наснаги та професійних успіхів! Шановні колеги, сподіваємося, що ми і в майбутньому зможемо розвивати нашу співпрацю з метою розвитку студентської науки України!

З повагою завідувач
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та філософії

Людмила Матвієнко

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В СУЧАСНИХ ВИМІРАХ

Звеліндовська Ю. Р., Матвієнко Л. В. Роль золотарства у козацькій Україні	15
Мінаєв А. І., Матвієнко Л. В. Винахід змінив світ назавжди	19
Фоменко К. А., Матвієнко Л. В. «Німецький Гібралтар» – нереалізований проєкт Адольфа Гітлера.....	22
Остапенко К. А., Гребеньова В. О. Повстання у Кванджу (1980 р.) як крок до корейської демократії	25
Іванов В. А., Федоренко М. О. Політика багатовекторності України 1991-2014 роки. Причини і наслідки	30
Ферцович М. С., Федоренко М. О. Оборона Миколаєва у 2022 році за матеріалами ЗМІ	41
Олейников Є. О., Федоренко М. О. Російська весна, як початок сучасної російсько-української війни	49
Піструй А. С., Побережець Г. С. Історія як інструмент формування національної ідентичності в умовах глобалізації	53
Талюта І. О., Побережець Г. С. Миколаївська конка: втрачені сторінки історії міста	57
Дюміна К. М., Бобіна О. В. Мої переживання Великої Війни.....	60
Луценко І. В., Коваленко О. В. Концепція тоталітаризму: зміст та витоки.	64
Ленець М. В., Зубко О. А. Візуалізація «кам'яної баби» половицького часу з палацу Кочубеїв у Диканьці за допомогою фотограмметрії.....	69
Коч Д. Д., Куриленко Т. В. Миколаїв та Миколаївщина в російсько-українській війні 2014-2024 рр.: стратегічна роль в контексті національної безпеки України.....	72
Яриловець В. В., Буглай Н. М. Перша світова війна як глобальний міжнародний конфлікт.....	76
Медулашвілі Т. К., Буглай Н. М. Зовнішня політика Отто фон Бісмарка в контексті стратегії «реальної політики»	79
Єдин В. В., Буглай Н. М. Повоєнне врегулювання «німецького питання» (1945–1949 рр.).....	83
Балаж А. В., Стахов Б. О., Опря І. А. Ева Перон як символ боротьби за гендерну рівність	87

Кучер А. І., Войнаровський А. В. Заходи по організації комуністичного партизанського руху та підпілля у 1941 р. на території Вінницької області. .	91
Маслянюк Д. П., Войнаровський А. В. Особливості радянської релігійної політики на Вінниччині по завершенню Другої світової війни.....	96
Нежид Д. С., Войнаровський А. В. Боротьба органів державної безпеки УРСР з антирадянськими проявами в 1948 р. на Вінниччині.....	102
Герасименко О. А., Войнаровський А. В. Протиставлення «правильного» радянського українця «ворогам народу» на сторінках журналу «Перець» 1943 – 1956 рр.....	108
Кропивницький Д. І., Жмуд Н. В. Антирелігійна пропаганда на сторінках сатирично-гумористичного журналу «Червоний Перець»: огляд за 1932 рік.....	113
Будниченко Ю. С., Жмуд Н. В. Окупація Червоною армією Східної Польщі в 1939 році: передумови, перебіг, результати	116
Полянська А. С., Жмуд Н. В. Фортеці і замки Поділля XIV – XVII ст.: історіографічний огляд	120
Рябуха О. С., Криворучко О. І. Відновлення податків на теренах УРСР після вигнання нацистів у 1943 -1944 рр.....	123
Вавшко О. А., Федьков О. М. Політична активність українського селянства скрізь призму публікацій початку XX ст.	129
Рога О. О., Войнаровський А. В. Окупація Правобережної України росією в кінці XVIII ст.: індоктринація імперської експансії.....	133
Мукомел В. В., Войнаровський А. В. Джохар Дудаєв – політичний лідер і символ боротьби Ічкерії за суверенітет.....	139
Гранченко М. В. Історія освіти на Миколаївщині в кінці XVIII - на початку XX ст.: аналіз наукових праць з теми дослідження (частина 2).....	145
Стоцька Д. С., Опря І. А. Популізм в ідеології Хуана Домінго Перона.....	148
Білик А. Р., Опря І. А. Симон Болівар і його роль у формуванні незалежних республік Латинської Америки.....	152
Августінова А. М., Опря І. А. Конституційний компроміс: Хартія 1814 року у Франції.....	157
Тарасенко Д. Ю., Жалій Т. В. Використання методу усної історії в освітньому процесі старшої (профільної) школи з предметів історичної та громадянської галузі	161
Єремєєв М. І., Опря І. А. Синкретизм християнства та релігії йоруба в Латинській Америці	165
Сорочинська А. О., Опря І. А. Моральні та етичні принципи кодексу самураїв	169

Мокра В. В., Опря І. А. Вестфальський мир 1648 року та його вплив на Європу	172
Пешков Д. М., Коваленко О. В. Водопостачання навчальних закладів Полтави наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття: організаційні та соціальні аспекти	177
Чікан М. В., Лисенко О. Є. Теорія та практика панамериканізму у першій половині ХІХ ст.	181
Бабак А. Ю., Коваленко О. В. Археологія та Агата Крісті	185
Михайлов М. О., Рижева Н. О. Історична ретроспекція середньовічного озброєння в контексті сучасних реалій України	190
Бондар Ю. О. Історіографія промисловості Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): теоретико-методологічні засади дослідження	194
Супруненко Р. М., Бабенко Л. Л. В'ячеслав Липинський про Хмельниччину у монографії «Україна на переломі...»	198

РОЗДІЛ ІІ

НОВІ ПАРАДИГМИ ТА НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ У СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Ніколаєва О. Ю., Федоренко М. О. Еволюція поглядів на співвідношення політики і моралі від Сократа до Макіавеллі	203
Гозун Є. С., Кравчук О. Ю. Соціологічний аналіз кібербезпеки: вплив соціальних чинників на інформаційну безпеку в сфері публічного управління	207
Орел О. С., Кравчук О. Ю. Соціологічні дослідження в галузі інклюзивної освіти: роль публічного управління у забезпеченні рівного доступу	210
Задера Є. О., Кравчук О. Ю. Комунікаційні бар'єри та колаборативні практики ІТ-спеціалістів в умовах соціальної дистанції: роль публічного управління в епоху цифрової зайнятості	214
Логачов М. В., Кравчук О. Ю. Цифрові трансформації в українських медіа: виклики та можливості для публічного управління	217
Іванов В. А., Кравчук О. Ю. Публічне управління в сучасному суспільстві: виклики та можливості для особистості	220
Дар'єв А. С., Кравчук О. Ю. Цифровізація управління енергохабами: моделі, алгоритми та перспективи розвитку	224
Бреславська К. В., Бобіна О. В. Як я проживаю війну	227
Федоров А. Д., Кравчук О. Ю. Робототехніка як інструмент вдосконалення державних послуг у публічному управлінні	230
Гучек Д. А., Кравчук О. Ю. Використання технологій штучного інтелекту в публічному управлінні для підвищення ефективності та прозорості адміністративних процесів	234

Музика С. Є., Продан Т. Я. Вплив економічних процесів на суспільство .	238
Марунчак А. В., Шаповалова І. В. Проблеми відродження національної культури в Україні	242
Алексєєва А. Ю., Сищенко Д. О., Шаповалова І. В. Пропаганда під час війни в Україні, схеми і маніпуляції суспільною думкою в ЗМІ	247
Кудря А. В., Белосвіт Я. О., Шаповалова І. В. Феномен конформізму – чому люди йдуть за натовпом?.....	252

РОЗДІЛ III

ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Епоха диктатури толерантності у сучасній культурі	256
Козирко О. А., Патлайчук О. В. Межі та об'єктивність наукового пізнання у контексті штучного інтелекту та квантових обчислень	260
Джангиров М. В., Патлайчук О. В. Аналіз глобальних проблем сучасності на прикладі України та можливих шляхів їх вирішення	268
Корзняков О. С., Патлайчук О. В. Аналіз теорії поведінкової економіки як науково-дослідницької програми за методологією І. Лакатоса	272
Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Філософські проблеми квантової механіки	277
Куровський В. В., Патлайчук О. В. Етичні питання в процесі розвитку штучного інтелекту	280
Гунченко О. В., Патлайчук О. В. Феноменологія мистецтва: філософська інтерпретація живопису Поля Сезанна в роботах Моріса Мерло-Понті	284
Єфремова С. О., Патлайчук О. В. Філософія свободи: межі та відповідальність у сучасному світі.....	290
Куровська В. Р., Патлайчук О. В. Інновації та їхній вплив на концепцію антропоцентризму в екології	293
Січкаренко М. А., Патлайчук О. В. Час та буття: екзистенційні виміри людського досвіду	297
Гозун Є. С., Патлайчук О. В. Феноменологія цифрового досвіду: нові виміри людського сприйняття	300
Алексєєва А. Ю., Патлайчук О. В. Концепт «надлюдини» Фрідріха Ніцше у сучасному світі.....	304
Сищенко Д. О., Патлайчук О. В. Вплив концепції Ніцше про надлюдину на сучасний кінематограф на прикладі фільмів серії Джокер ...	308
Зайцев О. В., Патлайчук О. В. Поняття "ікігай" як сенсу життя: порівняння з європейськими пошуками сенсу життя	312

Форсова Д. А., Патлайчук О. В. Як побороти стрес за допомогою давньогрецької філософії.....	317
Куйбар В. В., Патлайчук О. В. Вплив штучного інтелекту на сучасну світову культуру.....	320
Біда В. М., Куриленко Т. В. Свобода як цінність	323
Чернега О. Д., Куриленко Т. В. Природа свідомості: дихотомія розуму та тіла	327
Ряжських О. В., Патлайчук О. В. Віртуальна реальність: перспективи та небезпеки.....	330
Говера Л. М., Скальська Д. М. Філософсько-естетичні засади арт-практики	333
Федорчук О. О., Глушко Т. П. Мнемонічні практики в період Середніх віків (крізь призму спадщини А. Блаженного та Ф. Аквінського)	336
Глатковська А. В., Патлайчук О. В. Постправда як інструмент російської пропаганди в TikTok	340
Шинкаренко А. А., Патлайчук О. В. Етичні проблеми науки	345
Шоп Т. В., Дем'яненко Н. М. Особливості формування суб'єкт-суб'єктних відносин у контексті інноваційної освіти	349
Мельникова О. Є., Ступак О. П. «Антропоцентричність» алгоритмічної упередженості у штучному інтелекті	353
Мельниченко О. Ю., Патлайчук О. В. Загрози, тренди та фінансові моделі сучасних Українських медіа	359
Губкін Р. А., Сонечко О. С. Соціальна реабілітація спортсменів-інвалідів в умовах воєнного стану: роль спеціалізованих центрів та спортивних ініціатив.....	363
Кісаров-Дагнер О. Л., Сонечко О. С. Цифрова культура та її вплив на соціальні взаємодії.....	367
Зайцев А. М., Сонечко О. С. Феномен культури скасування та його вплив на суспільство	371
Крилова Н. М., Куриленко Т. В. Людина в сучасному соціальному просторі: інформаційно-комунікаційний аспект	375
Дар'єв А. С., Ступак О. П. Співдія зі штучним інтелектом: етична перспектива	379
Дегтярьова О. А., Камєнсков А. О., Ступак О. П. Самостійна робота студентів ЗВО як засіб формування професійної компетентності	383
Пушкар Д. Р., Куриленко Т. В. Віртуальна реальність та її вплив на життя людини	387
Рижик В. В., Ступак О. П. Постмодернізм у сфері філософії права.....	391

Бойченко Т. В., Продан В. О., Ступак О. П. Трактат І. Канта «До вічного миру» в контексті соціально-політичних викликів сучасності	395
Авраменко Г. С., Василько І. Ю., Ступак О. П. Етичні аспекти використання штучного інтелекту у вищій освіті	399
Горошок О. С., Куриленко Т. В. Феномен волонтерства: ціннісний вимір	404
Бінківська К. Р., Хрипко С. А. Феномен жіночої свободи: між соціальними конструкціями та екзистенційним вибором.....	407
Бантис Є. М., Хрипко С. А. Феномен соціальних та гендерних ролей: між суспільними очікуваннями та індивідуальним вибором	410
Бурдак А. М., Хрипко С. А. Соціальні мережі як інструмент маніпуляції суспільною свідомістю: теоретичний огляд VS цінності практичного дослідження	413
Лукандій З., Хрипко С. А. Платонівська концепція добра і зла: подорож до світу ідей	416
Заріфі З. Н., Ломачинська І. М. Вплив ісламського тероризму на міжнародні відносини та глобальну безпеку	423
Алексєєнко О., Ломачинська І. М. Вплив Ягеллонської ідеї на релігійно-культурні процеси України.....	427
Донець О., Ломачинська І. М. Релігійно-філософський синкретизм духовних практик дзен-буддизму та християнства.....	432
Дейнега Є., Ломачинська І. М. Етноментальні чинники сучасної української релігійної освіти	437
Сліпчук І., Ломачинська І. М. Релігійність як технологія впливу на виборця в політичних кампаніях	442
Лішнянський Р., Ломачинська І. М. Становлення ідей справедливої війни в християнській думці епохи Середньовіччя	447
Ломачинський Б., Горбань О. В. Світоглядні виклики соціальних мереж	452
Гончаренко А. Р., Шульгіна Д. Г., Шаповалова І. В. Матеріалізм та ідеалізм: що є первинним - матерія чи свідомість?.....	457
Грасман К. М., Шаповалова І. В. Смертна кара: етичні аргументи «за» і «проти»	461
Ісмаїлова А. Ш., Шаповалова І. В. Свобода і відповідальність у філософських працях П. Ван Інвагена	465
Гембицький Г. Д., Шаповалова І. В. Філософія як спосіб пізнання світу	469

РОЗДІЛ IV

УКРАЇНСЬКІ МЕДІА: СУЧАСНІ ТРЕНДИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Доргаліс М. М., Куриленко Т. В. Українські медіа: сучасні тренди, проблеми та перспективи.....	473
Хабуденко А. Д., Сонечко О. С. Фейкові новини та інформаційні маніпуляції в українському медіапросторі	477
Кучеренко К. К., Філатова О. С. Вплив соціальних мереж на сучасний медіапростір	481

РОЗДІЛ V

ПСИХОЛОГІЧНІ СТУДІЇ: ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Дюміна К. М., Бобіна О. В. Українка в американському коледжі	485
Крутцов А. Ю., Карсканова С. В. Психологічні підходи до розуміння феномену самотності	489
Білінський Р. Р., Мухіна Л. М. Синдром вигорання в Японії у психологічному контексті.....	492
Мельник А. С., Мухіна Л. М. Вплив соціальних мереж на самооцінку та розвиток особистості	495
Огаренко А. В., Мухіна Л. М. Вплив вимушеної еміграції на психоемоційний стан людини	498
Чернетинська К. Ю., Мухіна Л. М. Соціально-психологічні фактори, що впливають на адаптацію студентів до навчання у вищому навчальному закладі	501
Антипченко В. А., Мухіна Л. М. Поняття конфлікту та його основні характеристики	505
Чабаненко В. В., Мухіна Л. М. Психологічні аспекти впливу соціальних мереж на особистість	508
Шуляр К. Г., Мухіна Л. М. Психологічна допомога молодшим школярам, які пережили психотравмуючу ситуацію таку, як війна	512
Письменна А. Б., Крапива М. С. Психологічні особливості адиктивної поведінки в юнацькому віці	515
Білоус С. Л., Шевченко А. Ф. Психологічні аспекти готовності особистості до професійної самореалізації в умовах сьогодення	519
Дорошенко-Громошняк А. С., Яблонський А. І. Психологічні особливості конфліктів в сучасній сім'ї	524
Прийма О. М., Карсканова С. В. Психологічна сепарація та стиль батьківського виховання.....	528

Баліка А. В., Чугуєва І. Є. Особливості нейродіагностики постінсультних хворих та їх реабілітація	532
Коваль А. А., Чугуєва І. Є. Реабілітація дітей з посттравматичним стресовим розладом	536
Коцубальська Л. С., Чугуєва І. Є. Особливості посттравматичного стресового розладу у військових.....	540
Лебедєв Г. В., Чугуєва І. Є. Емоційна сфера особистості що проживає на території активних бойових дій.....	545
Піскун Н. Г., Рогальська-Яблонська І. П. Основні напрями розвитку емоційно-почуттєвої сфери дитини дошкільного віку.....	548
Брятко А. Ф., Чугуєва І. Є. Вплив засобів масової інформації на тривожність під час війни.....	552
Борсукевич В. В., Білюк О. Г. ПТСР у дітей, які пережили психотравмуючі події	555
Волкожа Л. С., Карсканова С. В. Особливості агресивних реакцій у сучасних молодших школярів	559
Гордієнко Д. О., Мухіна Л. М. Вплив темпераменту на поведінку особистості	564
Комарницька М.Д., Василенко М.С., Мухіна Л. М. Дім, який будуємо ми: життя після переселення	567
Пилипчук Є. І., Яблонський А. І. Психологічні особливості осіб з адиктивною поведінкою	571
Болдарєв Б. С., Ларченко І. В. Психологічні аспекти формування особистості спортсменів у фехтуванні.....	575
Макогон Г. О., Ларченко І. В. Формування соціально–психологічного іміджу сучасного керівника	580
Матвієнко А. М., Ларченко І. В. Психологічні стратегії подолання стресу українців в Чехії в умовах вимушеної міграції.....	585
Волошина Л. В., Ларченко І. В. Психологічні особливості проектування життєвих перспектив майбутніх психологів.....	589
Бережник О. В., Ларченко І. В. Ефективність групової терапії у стабілізації психоемоційного стану студентської молоді.....	594
Сінченко В. М., Ларченко І. В. Психологічні чинники емоційного вигорання волонтерів у кризових ситуаціях.....	598
Павленко К. М., Ларченко І. В. Когнітивна продуктивність студентів в умовах хронічного стресу теоретичний аналіз та наукові підходи	603
Левда З. А., Ларченко І. В. Подолання негативної самооцінки у юнацькому віці психологічні аспекти.....	608

Мацик М. О., Мухіна Л. М. Емоційний інтелект як чинник запобігання професійному вигоранню	613
Джафарова Р. І., Мухіна Л. М. Особливості та методи зниження стресу у школярів	617
Кулик Л. В., Рогальська-Яблонська І. П. Прокрастинація як психологічна проблема у професійному середовищі.....	620
Рудзінська Н., Куриленко Т. В. Психологічна реабілітація дітей у воєнний час засобами природотерапії	624
Задера Є. О., Куриленко Т. В. Пошук сенсу життя в сучасному світі.....	628
Семенів Ю. П., Куриленко Т. В. Використання природотерапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: психолого-педагогічний та соціально-філософський вимір	632
Подопрігора К. С., Марущак О. В. Соціально-психологічні чинники дружби дітей у молодшому шкільному та підлітковому віці	636
Найдьонова І. О., Марущак О. В. Психологічні особливості формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дитини з розладами аутичного спектру	639
Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П. Психологічний супровід процесу адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	643
Іщенко Я. П., Ларченко І. В. Психологічні особливості когнітивного функціонування осіб у зонах бойових дій	646
Сугакова П. В., Сонечко О. С. Психологічні виклики сучасності	651
Луценко О. О., Сонечко О. С. Психологічний стан спортсменів у воєнний час: проблеми та шляхи їх подолання	654
Українець Л. В., Карсканова С. В. Усвідомлення життєвого шляху як фактор особистісного зростання	657
Попович В. О., Старченко А. В. Неповна сім'я як фактор ризику низької самооцінки та підвищеної тривожності у дітей молодшого шкільного віку	662
Афанасьєва Т. О., Рогальська-Яблонська І. П. Формування у дітей дошкільного віку нормативної поведінки в ігровій діяльності	667
Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С. Розвиток саморефлексії як механізм ефективної самодопомоги особистості	671
Мочалова О. Особливості роботи психологів в дошкільних закладах з гіперактивними дітьми.....	674
Малюженко М. В., Литвиненко І. С. Розвиток резилентності у дітей молодшого шкільного віку як властивості особистості	677
Полякова А. О., Філатова О. С. Вплив сучасних медіа на свідомість і поведінку	680

Гончарова О. О., Литвиненко І. С. Деякі аспекти професійного вигорання у працівників гуманітарної сфери в контексті розвитку їхньої особистості ...	685
Малішевський С.М., Литвиненко І. С. Превенція депресії у людей похилого віку, в умовах війни	690
Корнієнко В. А., Олексюк О. М. Вплив військової служби на особистість	693
Новацький А. М., Рогальська-Яблонська І.П. Гіперактивність дитини дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема	697
Кухарчук І. О., Бобіна О. В. Нескінченний лютий: психологічні виклики війни	701
Панченко І. С., Мухіна Л. М. Психологічні особливості особистісного зростання підлітків	705

РОЗДІЛ VI

ТРЕНДИ ТРАДИЦІЙНИХ І МАРГІНАЛЬНИХ ГАЛУЗЕЙ МОВОЗНАВСТВА

Литвинова А. Д., Ворчакова І. Є. Вплив латини на юридичний дискурс та її переклад у сучасному праві	708
Фоменко К. А., Ворчакова І. Є. Залежність використання cockney accent та posh accent від соціального статусу носія мови	714
Гаврилюк О. О., Марущак О. В. Маргінальні сфери сучасної лексикології: методичні підходи до вивчення неологізмів у курсі етнолінгвістики	717

Ферцович М. С.

група 2387ст3,

Навчально-науковий інститут автоматики та електротехніки
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
mazzzekeen@gmail.com

Федоренко М. О.

кандидат історичних наук, доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін та філософії
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
mykhailo.fedorenko@nuos.edu.ua

Оборона Миколаєва у 2022 році за матеріалами ЗМІ

Метою даної роботи є відтворення хронології та ключових моментів оборони Миколаєва у 2022 році на основі повідомлень ЗМІ.

Ключові слова: російське вторгнення в Україну, оборона Миколаєва, російсько-українська війна, миколаївський фронт, бойові дії, засоби масової інформації.

З початком повномасштабної війни російські війська розпочали наступ із Кримського півострова, окупованого з 2014 року. Одним із їхніх пріоритетів було захоплення всього Півдня України та створення «коридору» до Придністров'я. Унаслідок цього під окупацією опинилася значна частина Херсонської області разом із обласним центром.

Далі на шляху загарбників постало місто Миколаїв. Спершу вони намагалися взяти його штурмом — їхні танкові колони проривалися до самого центру, проте, зазнавши серйозних втрат і залишивши після себе знищену бронетехніку, змушені були відступити. Потім противник спробував обійти місто через Вознесенськ і Баштанку, але й там його атаки були відбиті.

Коли стало зрозуміло, що Миколаїв не вдасться взяти штурмом, ворог перейшов до тактики тривалої осади. Місто зазнавало щоденних обстрілів із РСЗВ та ракетами, які тривали понад вісім місяців.

Передумови, підготовка та початок оборони Миколаєва

Миколаїв розташований на півдні України, у місці злиття річок Південний Буг та Інгул, неподалік від Чорного моря, що робить його ключовим транспортним вузлом та портовим містом, стратегічно важливим для морської

торгівлі та військових операцій. Контроль над Миколаєвом забезпечує контроль над важливими морськими шляхами.

Миколаїв є важливим транспортним вузлом, через який проходять автомобільні та залізничні магістралі, що з'єднують південь України з іншими регіонами країни. Під час російсько-української війни 2022 року Миколаїв відіграв ключову роль у захисті півдня України. Контроль над містом був критично важливим для запобігання просуванню російських військ до Одеси та інших міст. З огляду на близькість до окупованого Криму, Миколаїв має важливе значення для оборони південних рубежів України.

Враховуючи ці фактори, Миколаїв є стратегічно важливим містом для України, і його контроль має вирішальне значення для забезпечення безпеки країни.

Як і в більшості обласних центрів України, перші вибухи пролунали в Миколаєві близько 5 ранку 24 лютого. У цей час російська авіація атакувала військову інфраструктуру. За словами Віталія Даніли т. в. о. заступника начальника Головного управління Національної поліції., в ніч проти 24 лютого управління патрульної поліції підняли по тривозі. Весь особовий склад був озброєний штатною зброєю. Вранці 24 лютого, коли вже почалися бомбардування, вся патрульна поліція в посиленому режимі була на службі.

«Коли відбулися перші вибухи, а наше управління розташовано біля аеродрому [Кульбакіно] дуже близько, у мене перші емоції були, максимально зберегти особовий склад. Та знайти інше місце дислокації, бо я розумів, що це може бути також цілцю ворога щодо знищення нашого управління», — зі слів Віталія Даніли [1].

Близько п'ятої години ранку 24 лютого військова авіація РФ завдала і по території Очаківського військового порту. «Нас попереджали, що може розпочатися наступ. Аеропорти були закриті, і сполучення з нами були закриті. Тому, певною мірою ми всі були готові, але що станеться саме так, ніхто не знав. Був удар завданий по військовій інфраструктурі, але ж постраждали і цивільні жителі, і цивільні об'єкти. Звичайно, що певна паніка була у людей», — розповідає Олексій Васьков, заступник міського голови Очакова. Завдяки перехопленій інформації ГУР МО щодо бомбардування аеродрому 299-та і 10-та бригади встигли підняти всю авіацію в повітря до початку авіанальоту, завдяки чому не зазнали жодних втрат [1].

Уже 25 лютого в місті були помічені перші російські диверсійно-розвідувальні групи. Виявляти та нейтралізувати їх взялися бійці територіальної оборони, правоохоронці, а також місцеві жителі, які активно допомагали у цьому. Цього ж дня в Миколаєві тричі було чути звуки вибухів, а о 20:25, за свідченнями очевидців, було чути звуки пострілів в Інгульському районі міста.

О 22:25 російські війська обстріляли Кульбакине, Херсонське шосе, залізничний склад та частину Корабельного району.

26 лютого вдень у Миколаєві розпочалася підготовка до кругової оборони. За повідомленням начальника Миколаївської ОВА Віталія Кіма, з боку Каховки в Херсонській області зафіксували прорив російських військ. У складі колони було 12 танків, до яких прибувало підкріплення.

«Пряма команда — готуватися до кругової оборони міста. Зараз мобілізуємо усі сили військових по периметру, де працює важка артилерія», — говорив Віталій Кім [2].

Перші дні повномасштабного російського вторгнення стали надзвичайно важким випробуванням для Миколаєва. Місто опинилося на передовій лінії зіткнення, і його жителі зіткнулися з жорстокістю війни. Багато мешканців Миколаєва виявили готовність захищати своє місто, вступаючи до територіальної оборони та Збройних Сил України.

Хроніка бойових дій

26 лютого російські війська активізували використання диверсійно-розвідувальних груп. Територіальна оборона разом із поліцією цілодобово патрулювала місто, однак час від часу відбувалися сутички з диверсантами. Того ж дня п'ять військових гелікоптерів РФ висадили десант на території покинутої пожежної станції поблизу НУК ім. адмірала Макарова. У результаті бою з 79-ю бригадою та підрозділами Національної гвардії України всі російські десантники були ліквідовані, а два ворожі гелікоптери — підбиті. Пізніше російські танки, увірвавшись до міста зі стріляниною, зіткнулися з опором сил Територіальної оборони та Збройних сил України. Після бою окупанти почали відступати в напрямку Херсона.

Увечері 27 лютого російськими військами було завдано ракетних ударів по Миколаївському міжнародному аеропорту. Міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що з Криму через Херсонську область у напрямку Миколаєва рухається колона російської техніки. У зв'язку з цим було ухвалене рішення розвести мости в місті.

У ніч на 28 лютого українські Сили оборони знищили ворожу колону військової техніки, яка прямувала до Миколаєва. Про це повідомляв Віталій Кім, начальник Миколаївської ОВА: «По колоні, яка вийшла до нас, був нанесений удар двома одиницями: одну збили, але друга досягла мети і супротивник лишився великої колони постачання з дизельним паливом, у них не було з чим йти далі, вони зупинилися» [2].

Ніч на 1 березня у Миколаєві минула відносно спокійно — авіа- та артилерійських ударів по військовій інфраструктурі та житлових кварталах не зафіксували. Тим часом колона російських військ уночі відступила від міста та

рушила в напрямку Херсона.

Перша серйозна спроба штурму Миколаєва відбулася 2 березня. Російські збройні формування намагалися оточити місто та взяти його в «кільце». Близько 10:00 у селі Баловне, за 18 кілометрів від Миколаєва, висадився російський десант, а тим часом на підступах до Калинівки українські Сили оборони знищували ворожі колони техніки. Атаку на місто вдалося відбити [2].

4 березня близько 10:30 російським окупантам вдалося прорватися в Миколаїв — їхня техніка та особовий склад увійшли на територію аеродрому в мікрорайоні Кульбакине. Одночасно ще одна ворожа колона спробувала прорватися в місто з боку Баловного, але цей наступ було відбито.

Бої на аеродромі Кульбакине, що тривали впродовж наступних годин, відіграли вирішальну роль в обороні міста. Про це згодом повідомив начальник патрульної поліції Миколаївської області Віталій Даніла, який особисто брав участь у боях. Його підрозділ патрульних поліцейських прибув на летовище вже під час запеклого протистояння. На той момент російські війська зайняли частину території та відтіснили українські Сили оборони [2].

«Це перша спроба армії РФ зайти в Миколаїв і закріпитися. Зайшли зі сторони аеродрому. З військової точки зору вони робили це правильно, аеродром дав би їм змогу передислокувати туди свої сили з повітря, — розповідає Віталій Даніла. — У першу чергу, ми повинні були зав'язати бій, не дати їм зайти в місто. А потім вже дати відпрацювати артилерії. Пішов з хлопцями так впевнено і побачив, що військові також включилися, дуже багато бадьорості в них з'явилося: "Це наше місто, ми його не здамо, зараз їм насиплемо!". І коли ми вже почали відбивати ворога, я отримав ще одне завдання — зайти до них в тил і застати там зненацька. І ми зайшли, почали зачистку. Почала працювати наша артилерія по їхній техніці» [1].

Остаточно відбити російські війська від летовища вдалося приблизно о 19:40, адже після відступу вони ще раз спробували атакувати. Зазнавши значних втрат у живій силі та техніці, окупанти відійшли до Миколаївського авіаремонтного заводу.

«Бойовий досвід відіграв ключову роль», — зазначив Віталій Даніла. Колишній десантник-розвідник зумів ефективно організувати оборону аеродрому та власним прикладом надихнув бійців.

«Єдиний момент, коли російські війська могли взяти Миколаїв — вони його пропустили. Це було на початку березня. Це був єдиний шанс, коли місто було не зовсім готове. Коли люди були пригнічені морально — лише тоді у них був шанс це зробити. Ми цей шанс зламали. Ми взяли ініціативу в бою», — в інтерв'ю розповів генерал-майор ЗСУ Дмитро Марченко, керівник оборони Миколаєва у лютому-березні 2022 року [3].

Ніч проти 5 березня минула доволі спокійно, але вже вдень окупаційні війська підтягнули резерви та знову рушили колонами в напрямку мікрорайону Кульбакине, де їх основною ціллю залишався аеродром. «Підходять війська, стріляють. Але ми працюємо в штатному режимі. Насправді ми готові їх відбивати. Тому не хвилюйтеся, усе під контролем», — написав тоді Віталій Кім у своєму Telegram-каналі.

Черговий штурм міста було відбито. Частину російської техніки, що рухалася до аеродрому, знищили, а деякі машини вдалося захопити як трофеї. На підступах до Корабельного району розгорнулася позиційна боротьба, яка тривала 5–6 березня. За словами міського голови Олександра Сенкевича, станом на 6 березня російські війська тримали поблизу Миколаєва близько 1 200 одиниць техніки, зокрема танки, броньовані машини та артилерію [2].

У ніч на 7 березня російські війська розпочали масований артилерійський обстріл Миколаєва, спрямований на залякування цивільного населення. Ворожі снаряди влучили в житлові будинки, магазини, аптеки та об'єкти цивільної інфраструктури.

Згодом Віталій Кім повідомив, що російські військові зайшли на територію Миколаївського міжнародного аеропорту поблизу села Баловне та закріпилися там. Відбивати летовище вирушили військовослужбовці трьох бригад, спецпризначенці та бойовий підрозділ патрульних під командуванням Віталія Даніли.

«Прийняли бій. Вони намагалися піти в атаку, але ми їх відстрілювали, потім відпрацьовували з усіх видів озброєння. А з іншої сторони, на об'їзній, приймала бій 79-та окрема десантно-штурмова бригада. Там намагалися танки також зайти на об'їзну і закріпитися, але вони дуже вдало відбили їх. Там 79-та, 35-та, 36-та... всі були. І коли вони [російські військові] вже зрозуміли, що аеропорт не можуть взяти, а з іншої сторони 79-на також затискає, для того, щоб не залишитися в кільці, вони прийняли рішення відступати», — розповів Віталій Даніла [1].

Окупантів вдалося вибити з аеропорту близько 14:30. Про взяття об'єкта під контроль Збройних Сил України повідомив Віталій Кім: «Аеропорт наш! Вибити! Облаштовуємося, там зручно. З інших напрямків ми їх теж відбили», — сказав він під час відеозвернення.

Після відбиття аеропорту артилеристи Сил оборони змусили російські війська відступити від Миколаєва з усіх напрямків. Це була остання спроба росіян захопити місто штурмом. Миколаїв вистояв.

Психологічний вплив, інформування та ключові фігури

Дмитро Марченко, позивний «Марчелло», бойовий генерал і кіборг, здобув величезну повагу серед жителів Миколаєва. Саме завдяки йому місто змогло

вистояти, коли російські війська намагалися оточити та окупувати його в березні 2022 року. Багато хто з нас пам'ятає бігборди, які були розміщені на узбіччях доріг з написом: «Миколаїв — герой. Марченко з нами». Це вселяло надію, що місто не дозволить ворогу захопити себе і залишиться частиною України [4].

Генерал ефективно організував оборону міста, яку ворог так і не зміг прорвати, незважаючи на значну перевагу в живій силі та техніці. Це підтверджує і полковник СБУ Роман Костенко, який також брав участь в обороні Миколаєва. Він вважає, що місто вистояло саме завдяки генералу Марченку, зокрема через його здатність налагодити комунікацію між різними підрозділами ЗСУ та територіальною обороною. За словами Костенка, Марченко був призначений комендантом міста за власною ініціативою. Важко уявити, що сталося б з Миколаєвом, якби цього не сталося, адже в перші години та дні взагалі не було чіткої лінії оборони — бої велися хаотично.

Незважаючи на свою важливу роль, генерал, відповідаючи на запитання журналістів, завжди підкреслював, що справжніми героями є не він, а солдати та офіцери, які були в окопах і біля гармат. Він також зазначав, що великий внесок зробили місцеві жителі, які не лише годували й обігрівали бійців, а й допомагали облаштовувати укріплення та чергували на блокпостах. «Я просто був адміністратором, якщо бачив якусь прогалину, то корегував», — не втомлюється повторювати генерал [4].

Марченко також вірить, що хороший командир повинен не тільки брати ініціативу на себе, а й відстоювати свою точку зору перед вищим командуванням. Як приклад він наводить ситуацію з Південнобузьким мостом — єдиною переправою через Південний Буг, яка з'єднує Миколаїв з Одесою. Вісім разів йому віддавали команду підірвати міст, але генерал щоразу знаходив аргументи, щоб переконати командування, що це не можна робити. І його почули — міст не лише вцілів, а з часом став важливою артерією, яка з'єднувала прифронтове місто з «великою землею».

Дмитро Марченко буквально надихав захисників Миколаєва своєю сміливістю. «У нього просто немає страху. Він приїхав у місто, звідки всі тікали», — згадує очільник Миколаївської ОВА Віталій Кім, який із перших днів війни працював поруч із генералом [4].

Сам Віталій Кім відіграв ключову роль в обороні Миколаївщини. Його ранкові та вечірні звернення стали своєрідним заспокійливим для мешканців області—багато хто засинав і прокидався під його слова в перші тижні війни. Його сповнені позитиву відео піднімали бойовий дух українців. Навіть у найскладніші моменти він зберігав оптимізм, а нерідко й гумор, розповідаючи про ситуацію на фронті та в тилу. Це додавало людям віри в себе і допомагало зрозуміти, що ворог не такий всесильний, і ми обов'язково вистоїмо.

Його звернення мобілізували жителів, спонукали до дій і не дозволяли впасти у відчай у критичні перші дні війни. Саме тоді, відгукнувшись на його заклик, містяни створювали на вулицях барикади зі старих шин і готували пляшки з «коктейлями Молотова», демонструючи рішучість захищати своє місто [4].

Інформація відіграла надзвичайно важливу роль під час оборони Миколаєва у 2022 році, впливаючи як на хід подій, так і на формування громадської думки. Оперативне інформування про пересування ворога, позиції, сили та засоби противника дозволяло українським захисникам швидко реагувати на загрози, перегруповуватися та ефективно протидіяти ворогу. Інформація сприяла координації дій між різними підрозділами ЗСУ, волонтерськими організаціями, місцевою владою та населенням для забезпечення ефективної оборони міста.

Своєчасне викриття російської пропаганди, фейків та дезінформації дозволяло протидіяти ворожим інформаційним операціям, зберігати інформаційну стійкість суспільства та запобігати паніці. Інформація відіграла ключову роль у забезпеченні успішної оборони Миколаєва. Вона сприяла ефективній координації дій, піднесенню патріотичного духу, протидії пропаганді, залученню міжнародної підтримки та впливу на хід бойових дій. Водночас, інформаційна війна, дезінформація та маніпулювання становили серйозні виклики для інформаційної безпеки України.

Значення оборони міста для подальшого ходу російсько-української війни

Оборона Миколаєва у 2022 році мала величезне значення для подальшого ходу російсько-української війни. Миколаїв став ключовим форпостом на шляху російських військ, які планували просунутися до Одеси та захопити південь України. Завдяки героїчному опору українських захисників плани ворога були зірвані, що дозволило зберегти контроль над стратегічно важливим регіоном.

Оборона Миколаєва продемонструвала, що українські міста здатні чинити ефективний опір навіть переважаючим силам противника, що надихнуло інші міста України на активну оборону та підняло бойовий дух українського народу.

Оборона Миколаєва відіграла вирішальну роль у зриві планів російських військ, піднятті бойового духу українського народу та забезпеченні стратегічної переваги України на півдні країни.

За спротив окупаційним військам президент України Володимир Зеленський 24 березня присвоїв Миколаєву звання міста-героя. Останній форпост, місто нескорених, фортеця Півдня — так називали Миколаїв міжнародна спільнота, військові експерти та політики в перші тижні повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну. Попереду на жителів Миколаєва чекали випробування — масовані артилерійські обстріли, відсутність водопостачання, знищення інфраструктури тощо. Росіяни здійснили

щонайменше п'ять спроб штурму міста: десанти, спроби прориву з різних напрямків, і навіть часткова блокада не допомогли окупантам здолати оборону міста-героя Миколаєва. Попри всі спроби російських окупантів, Миколаїв залишається нескореним [1].

Список використаних джерел

1. Миколаїв. Місто нескорених -. ГОЛОВНА URL: <https://vn.mk.ua/mykolayiv-misto-neskorenyh/> (дата звернення: 10.03.2025).
2. Як Миколаїв вистояв у 2022 році. Історія оборони міста: Свідомі. Свідомі. URL: <https://svidomi.in.ua/page/yak-mykolaiv-vystoiav-u-2022-rotsi-istoriia-oborony-mista> (дата звернення: 10.03.2025).
3. ТРК МАРТ. Миколаїв | Місто-герой України | Документальний фільм, 2024. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oX7SXeZQj0M>
4. (дата звернення: 10.03.2025).
5. Ukrinform. Люди, завдяки яким вистояв Миколаїв. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3672481-ludi-zavdaki-akim-vistoav-mikolaiv.html> (дата звернення: 10.03.2025).

Fertsovykh M. S

Group 2387st3,

Educational and Research Institute of Automation and Electrical Engineering

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

mazzzekeen@gmail.com

Fedorenko M. O.

Candidate of Historical Sciences, Assistant Professor

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

mykhailo.fedorenko@nuos.edu.ua

Defense of Mykolaiv in 2022 according to media reports

The purpose of this article is to recreate the chronology and key moments of the defense of Mykolaiv in 2022 based on media reports.

Key words: Russian invasion of Ukraine, defense of Mykolaiv, Russian-Ukrainian war, Mykolaiv front, hostilities, media.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть
автори публікацій

Науковий редактор:

канд. іст. наук, доцент Людмила Матвієнко

Технічний редактор:

Юлія Сергієва